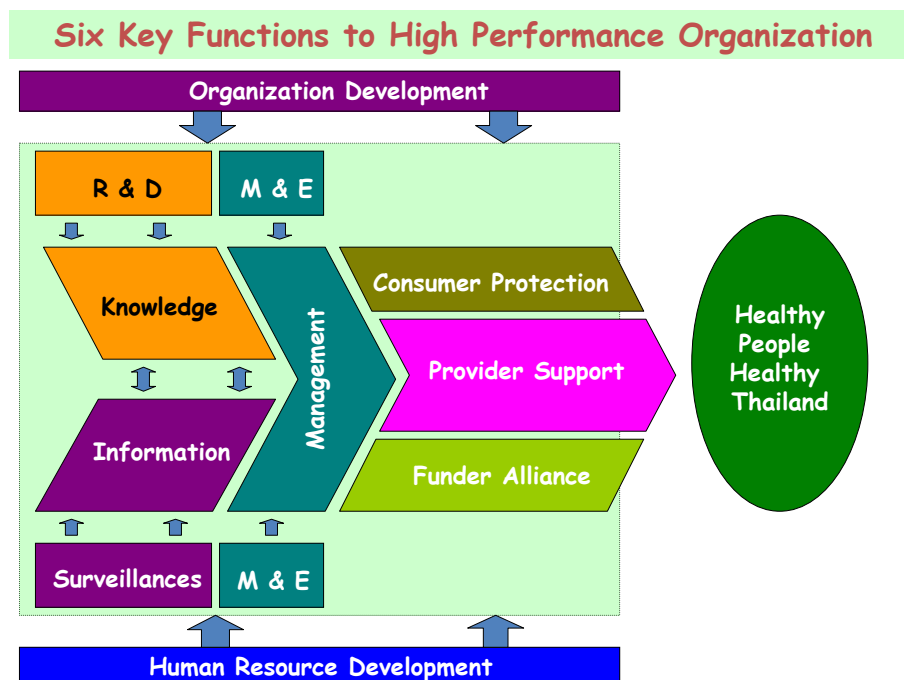


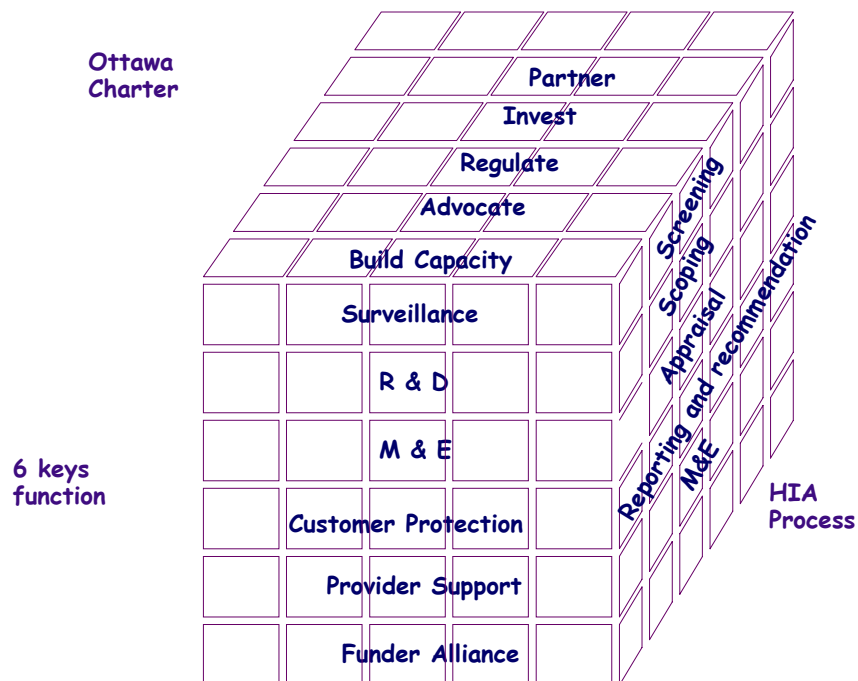
ทิศทางและนโยบายการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

การประชุมเชิงปฏิบัติการ
การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและภาคีเครือข่าย
ในการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (KM-HIA)
วันที่ 17 – 18 มกราคม 2551
ณ โรงแรมไดมอนด์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี



นายแพทย์ประเสริฐ หลุยเจริญ
รองอธิบดีกรมอนามัย





Ottawa Charter : 2529

ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพแนวใหม่

1. การสร้างนโยบายสาธารณะที่ให้ความสนใจกับมิติด้านสุขภาพ
2. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
3. การสร้างสิ่งแวดล้อมที่สร้างเสริมสุขภาพ
4. การปรับเปลี่ยนระบบบริการสุขภาพ
5. การสร้างศักยภาพของปัจเจกบุคคลในการดูแลสุขภาพของตนเอง

ที่มา : 1st Global Health Promotion Conference

Bangkok Charter: 2548

“การส่งเสริมสุขภาพเป็นบทบาทหน้าที่หลักของ
หน่วยงานภาครัฐทุกฝ่าย โดยการกำหนดนโยบาย
แผนงานใด ๆ ที่ต้องดำเนินในเรื่องสุขภาพด้วย
โดยใช้การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ
เป็นเครื่องมือ ในการสนับสนุน
การดำเนินงานดังกล่าว” .

ที่มา : 6th Global Health
Promotion Conf



รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2550

มาตรา 67 (วรรคสอง) "การดำเนินโครงการหรือกิจการที่อาจ
ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้น
แต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบ ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและ
สุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟัง
ความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน

- รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชน
ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการ
การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้าน
สุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว"

พรบ. สุขภาพแห่งชาติ 2550
สิทธิด้านสุขภาพ : ผลกระทบต่อสุขภาพ

ม.10 หน่วยงานรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลและวิธีป้องกันกรณี
ที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพให้ทราบและจัดหาข้อมูลให้โดยเร็ว

ม. 11 บุคคลามีสิทธิร้องขอให้มีการประเมินและมีสิทธิร่วม
ในกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบาย
สาธารณะ และมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจาก
หน่วยงานของรัฐและแสดงความเห็นของตนก่อนการอนุญาต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

“ในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดย
ผลักดันให้เกิดระบบประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic
Environmental Assessment ; SEA) ตั้งแต่ขั้นตอนของการ
กำหนดนโยบาย แผน และการพัฒนาระดับพื้นที่อย่างสอดคล้องกับ
ศักยภาพในการรองรับและบริหารจัดการมลพิษของพื้นที่ รวมทั้งจัด
ให้มีระบบ กลไก และตัวชี้วัดผลกระทบทางสุขภาพจากสุขภาพ(Health
Impact Assessment; HIA) และการประเมินผลกระทบทางสังคม
(Social Impact Assessment ;SIA) และผลกระทบทางสุขภาพใน
รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental
Impact Assessment ; EIA)ด้วย”

ที่มา: ยุทธศาสตร์การพัฒนามาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพฯ : แผนพัฒนาฉบับที่ 10

แผนพัฒนาสุขภาพฉบับที่ 10

ยุทธศาสตร์ที่ 3 :

การสร้างภูมิคุ้มกันและลดผลกระทบจากภัยคุกคาม

- 1) สร้างกลไกและกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพควบคู่ไปกับ HIA ต่อนโยบายและแผนงานอย่างพอเพียง
- 2) สร้างเสริมศักยภาพระบบการเฝ้าระวัง การควบคุมป้องกัน การการรักษาพยาบาลโรคอุบัติใหม่ อุตุนิยมวิทยา และควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ

ความเชื่อมโยง HIA ในแผนระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับกรม

ระดับนานาชาติ	ระดับชาติ	ระดับกระทรวง	ระดับกรม
กฎบัตรกรุงเทพ พ.ศ. 2548 : การส่งเสริมสุขภาพเป็นบทบาทหน้าที่หลักของหน่วยงานภาครัฐทุกฝ่าย โดยกำหนดนโยบาย แผนงานใด ๆ ที่ต้องคำนึงในเรื่องสุขภาพด้วย โดยใช้การประเมินผลกระทบต่อนโยบายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าว WHO : ส่งเสริมให้มีการนำมติสุขภาพไว้ในนโยบายการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม การประชุม UNCED , 1992 Agenda 21 : ระบุว่า “ประชาชนต้องเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยให้ความสำคัญด้านสุขภาพไว้ในกรกำหนดนโยบายทุกด้าน และเสนอแนะให้มีการจัดทำ การประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 67 (วรรค 2) การดำเนินโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พรบ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 : มาตรา 10 : เมื่อมีกรณีที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนเกิดขึ้น หน่วยงานของรัฐที่มีข้อมูลเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ต้องเปิดเผยข้อมูลนั้นและวิธีป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพให้ประชาชนทราบและจัดหาข้อมูลให้โดยเร็ว มาตรา 11 : บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิร้องขอให้มีการประเมินและมีสิทธิร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ นโยบายรัฐบาล: ข้อ 3 นโยบายสังคม 3.4 พัฒนาสุขภาพของประชาชนให้ครอบคลุมทั้งมิติทางกาย จิต สังคมและปัญญา (HIA) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 : - ยุทธศาสตร์การพัฒนาทุนทางสังคม แก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต - ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	แผนพัฒนาสุขภาพฉบับที่ 10 : สร้างกลไกและกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพควบคู่ไปกับ HIA ต่อนโยบายและแผนงานอย่างพอเพียง แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสธ. ปี 2548 – 2550 : ข้อ 2 เสริมสร้างประสิทธิภาพในการให้ความคุ้มครองดูแลสุขภาพและจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอย่างเหมาะสม	แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (2551-2554) : ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 เรื่องการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

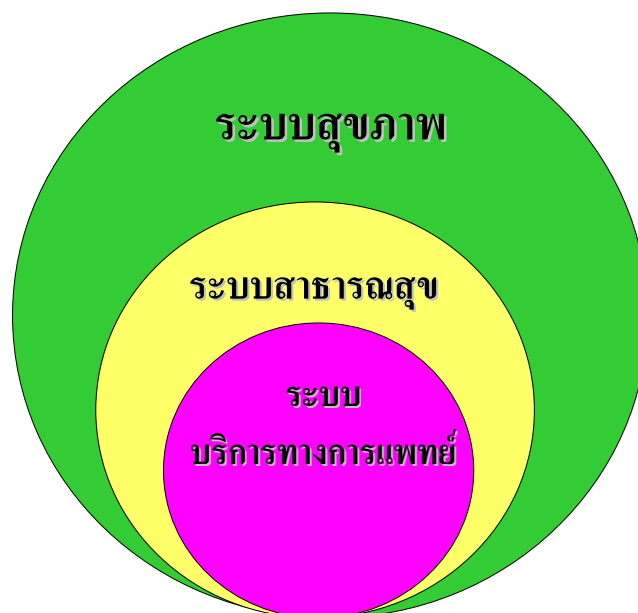
สุขภาพ (Health)

การมีสุขภาพสมบูรณ์ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ
สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยดี ไม่
เพียงแต่ปราศจากโรค หรือทุพพลภาพเท่านั้น

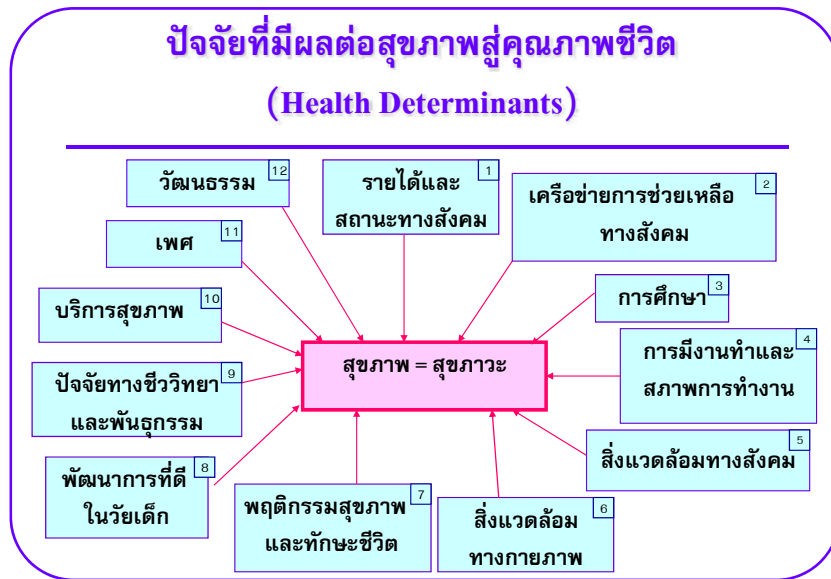


ที่มา : (WHO)

ระบบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ



ที่มา : (พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550)



ที่มา : Health Canada

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (HIA)

กระบวนการตัดสินใจคุณค่าของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการโดยพิจารณาที่ผลกระทบและการกระจายของผลกระทบนั้นที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพของประชาชน โดยใช้วิธีการ กระบวนการและเครื่องมือในการ ประเมิน หลายชนิดร่วมกัน



ที่มา (WHO, 1999)

แนวคิดการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (HIA)

1. เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
2. ใช้วิธีการและเครื่องมือ หลายชนิดร่วมกัน
3. เพื่อป้องกันและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งให้ได้ข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ
4. สร้างกระบวนการเรียนรู้ กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นถึงความสำคัญ และตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การสร้างเสริม และคุ้มครองสุขภาพของประชาชน

ทำไมต้องทำ HIA ?

1. ความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อสุขภาพ
2. ผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์จำเป็นต้องได้รับการดูแล โดยสาธารณะ/ ภาครัฐ อย่างทันที่
3. การป้องกันมีประสิทธิภาพดีกว่าการรักษาหรือฟื้นฟู
4. ผลลัพธ์ทั้งทางสิ่งแวดล้อม สังคม และสุขภาพสามารถแก้ไขได้ดี ขึ้นได้
5. วิธีการ HIA สามารถผนวกรวมไว้กับ EIA
7. การรวมประเด็นทางสุขภาพเข้าไว้ในกระบวนการอย่างเป็นระบบจะช่วยเสริมความเข้มแข็งและความชอบธรรมของการตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ ในภายหลัง

ใครเป็นผู้ทำ HIA ?

ในการทำ HIA ประกอบด้วย ภาคส่

หน่วยงานภาครัฐ (ส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น)

หน่วยงานสาธารณสุข (ส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น)

หน่วยงานด้านวางแผน (ส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น)

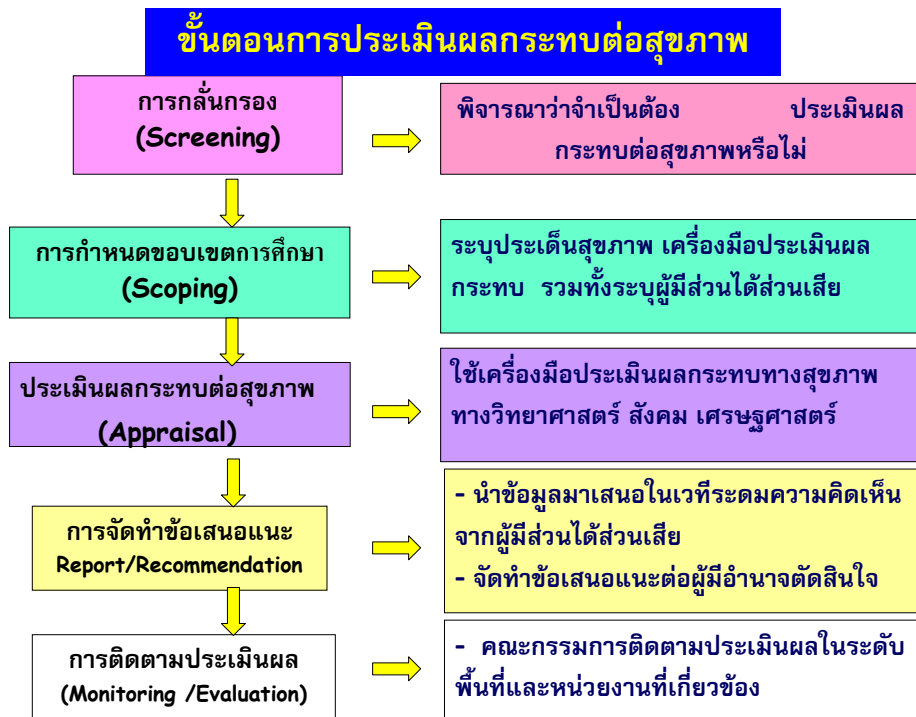
หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ ธนาคารเพื่อการพัฒนาระดับชาติ
หรือนานาชาติ

ภาคธุรกิจเอกชน ชุมชน



วิธีการทำ HIA

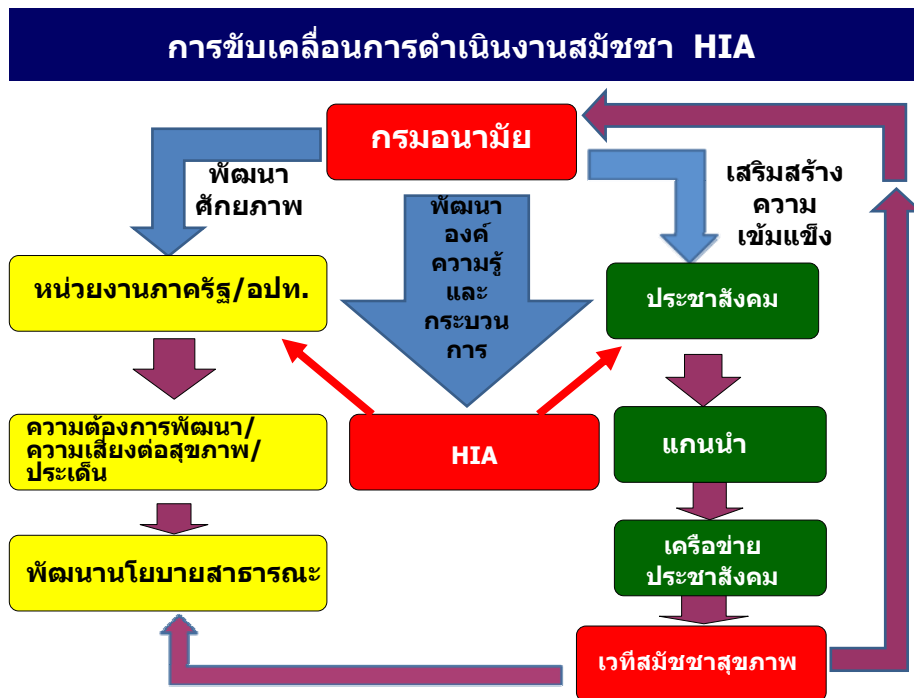




สมัชชาสุขภาพ

กระบวนการที่ให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเรียนรู้อย่างสมานฉันท์ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ หรือความมีสุขภาพของประชาชน โดยจัดให้มีการประชุมอย่างเป็นระบบและอย่างมีส่วนร่วม





ตัวชี้วัด

